

STANJE TURIZMA NA PROJEKTNEM OBMOČJU POHORJE
Predstavitev posnetka stanja, SWOT analize in ocenitve indikatorjev trajnostnega razvoja turizma

POROČILO

Severni in vzhodni del projektne območja Pohorje

Datum: torek, 6. 7. 2010 in četrtek, 8. 7. 2010

čas: 09.00 – 14.00

Kraj: Hotel Bolfenk, Hočko Pohorje

Udeleženci: Lista udeležencev je sestavni del tega poročila

Zahodni in južni del projektne območja Pohorje

Datum: četrtek, 8. 7. 2010

čas: 09.00 – 14.00

Kraj: Hotel Dobrava, Zreče

Udeleženci: Lista udeležencev je sestavni del tega poročila

MEETING AGENDA

Torek, 6. 7. 2010, Hotel Bolfenk

- 08.45 – 09.20 Zbor udeležencev
09.20 – 09.30 Pozdravni govor; *Gregor Danev, vodja projekta NATREG*
09.30 – 09.40 Cilji projekta NATREG in postopek izdelave predloga načrta upravljanja za projektno območje Pohorje; *dr. Jurij Gulič, lokalni koordinator projekta NATREG, ZRSVN OE Maribor*
09.40 – 10.40 Stanje turizma na projektne območju Pohorje; mag. Tanja Lešnik Štuhec
Predstavitev vizije Ruškega Pohorja: Neva Pipan Kores, Hotel Veter in občina Ruše
Predstavitev vizije Mariborskega Pohorja: Majdica Slokan, Zavod za turizem Maribor; Vasja Ilešič, ŠC Pohorje
Predstavitev vizije Slovenjebistriškega Pohorja in RTC Jakec: Tomaž Pristovnik, RIC Slovenska Bistrica
11.00 – 12.30 Delo v skupinah – SWOT analiza turizma na severnem in vzhodnem delu projektne območja Pohorje; Predstavitev rezultatov in analiza
12.45 – 13.30 Raziskava: indikatorji trajnostnega razvoja turizma na severnem in vzhodnem delu projektne območja Pohorje; mag. Tanja Lešnik Štuhec, samostojna raziskovalka

Jointly for our common future

Četrtek, 8. 7. 2010, Hotel Dobrava

- 08.45 – 09.20 Zbor udeležencev
- 09.20 – 09.30 Pozdravni govor; *Gregor Danev, vodja projekta NATREG*
- 09.30 – 09.40 Cilji projekta NATREG in postopek izdelave predloga načrta upravljanja za projektno območje Pohorje; *dr. Jurij Gulič, lokalni koordinator projekta NATREG, ZRSVN OE Maribor*
- 09.40 – 10.40 Stanje turizma na projektne območju Pohorje; mag. Tanja Lešnik Štuhec
Predstavitev vizije Slovenjegraškega Pohorja: Tilen Klugler, SPOTUR Slovenj Gradec in Primož Kotnik, VABO d.o.o.
Predstavitev vizije Zreškega Pohorja: mag. Boris Pristovnik, občina Zreče, Damjan Pintar, Unitur d.o.o., Vojko Korošec, LTO Rogla Zreče
Predstavitev vizije projektov na TD od Pohorja do Bohorja, Breda Retuznik, Razvojna agencija Kozjansko
- 11.00 – 12.30 Delo v skupinah – SWOT analiza turizma na zahodnem in južnem delu projektne območja Pohorje; Predstavitev rezultatov in analiza
- 12.45 – 13.30 Raziskava: indikatorji trajnostnega razvoja turizma na zahodnem in južnem delu projektne območja Pohorje; mag. Tanja Lešnik Štuhec, samostojna raziskovalka

1. Cilji projekta NATREG in postopek izdelave predloga načrta upravljanja za projektno območje Pohorja

Varovana in zavarovana območja so pomembno orodje varstva biotske raznovrstnosti ter imajo velik socialni in gospodarski razvojni potencial, ki se ga niti (še) ne zavedamo oziroma ga (še) ne znamo izkoristiti; predvsem pa še nismo dovolj uspešni pri povezovanju varstva narave z razvojem posameznega območja.

S projektom NATREG smo se lotili prav tega izziva; njegov glavni namen je prepoznati in spodbujati potencialne naravnih bogastev in (za)varovanih območij kot gonilno silo trajnostnega razvoja ter razširjati razumevanje ohranjene narave in okolja kot vrednote.

Kot pilotna projektne območja smo v Sloveniji izbrali območje Pohorja. Druga projektne območja so še v Avstriji Kamniško-Savinjske Alpe z Belsko Kočno, Štajerska regija, predlagani Regijski park Mura-Drava na Hrvaškem, rečne lagune reke Pad pri Benetkah in Delibatsko puščavo v Vojvodini. V sklopu projekta NATREG, ki se je začel spomladi 2009 in bo trajal 28 mesecev do julija 2011, bomo ključne deležnike regionalnega razvoja, prostorskega načrtovanja, varovanja narave in drugih sektorjev z različnimi delavnicami spodbudili k sodelovanju pri pripravi integriranih načrtov upravljanja. Spletli bomo transnacionalne in medsektorske mreže ter med drugim izdelali tudi *Skupno strategijo za integrirano upravljanje z varovanimi območji.*

Pohorje predstavlja geografsko, krajinsko in ekološko celoto, ki se uvršča v del jugovzhodne alpske regije. Razprostira se na 840 km² v severovzhodnem delu Slovenije, južno od reke Drave med mesti Dravograd, Maribor in Slovenske Konjice.

Vpliv človeka na Pohorje sega daleč v zgodovino. Srednjeveško krčenje in spreminjanje gozdov v obširne planinske pašnike se je nadaljevalo tudi v obdobju industrijske revolucije (fužinarstvo, rudarstvo, oglarstvo, golosečno gospodarjenje), ko je človek s svojimi posegi močno spremenil podobo naravne pokrajine. Razvil se je poseben tip kulturne krajine z značilnimi samotnimi kmetijami – celki, gručastimi vasmi in travišči – planjami v višjih legah. Gospodarski razvoj Pohorja je bil in je še danes tesno povezan z izrabo gozdov, kmetijstvom in turizmom.

Jointly for our common future

Območje ima ugodne prometne povezave in bogato ponudbo turistično-športnih objektov. Zaradi bližine večjih mest je Pohorje zelo priljubljeno rekreacijsko središče; v poletnih mesecih sta v ospredju pohodništvo in kolesarjenje, v zimskem času pa alpsko smučanje tek na smučeh in drugi zimski športi. Pohorje prečka tudi Slovenska planinska pot, ob kateri si pohodniki lahko ogledajo mnoge naravne znamenitosti. Tu najdemo veliko planinskih koč, vse bolj pa se uveljavlja tudi turizem na kmetijah.

Prizadevanja za ohranitev narave Pohorja segajo že v leto 1922. Kot južni del Centralnih Alp je varovano pod okriljem Alpske konvencije, od leta 2004 pa je velik del Pohorja razglašen za območje Natura 2000. V *Operativnem programu – Programu upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2007– 2013* je eden izmed ciljev ukrepov varstva narave tudi zavarovanje Pohorja kot regijskega parka.

Ključna vprašanja in izzivi pri upravljanju varovanega območja

V zadnjem času je Pohorje preobremenjeno z negativnimi vplivi; njihov skupni učinek močno ogroža obstoj celotnega sistema in vrednosti območja. Velik del konfliktov izvira iz administrativne razdrobljenosti območja, ki botruje pomanjkanju skupnega upravljanja. Območje je namreč razdeljeno med 16 občin, 3 regionalne razvojne agencije, 4 pomembna turistična podjetja in 2 enoti Zavoda za varstvo narave. Različni sektorji odgovornosti prelagajo drug na drugega. Zato je osnovni namen doseči skladen civilizacijski in kulturni razvoj celotnega območja Pohorja.

Projektni cilji na tem območju

- Spodbujati trajnostni razvoj na celotnem Pohorju.
- Prepoznati ohranjeno naravo kot razvojni potencial.
- V pripravo upravljaljskih načrtov vključiti nevladne organizacije in širšo javnost.
- Pripraviti integrirani načrt upravljanja za območja Natura 2000.
- Zasnovati nove projekte, ki bodo razvojne potenciale še oplemenitili
- Začeti postopek ustanavljanja Regionalnega parka Pohorje.

Načrtovani rezultati

V okviru projekta bomo skladno z načrtom upravljanja uskladili delovanje ključnih sektorjev. V sodelovanju s širšo strokovno in laično javnostjo bomo po načelih vključevanja deležnikov v pripravo podrobnejšega integralnega načrta dosegli konsenz o razvoju in o ukrepih varstva narave. Z različnimi dejavnostmi bomo izboljšali ozaveščenost lokalnega prebivalstva o smernica nadaljnega razvoja Pohorja – širše območje je namenjeno trajni in začasni poselitvi ter ustrezni gospodarski rabi prostora in varstvu značilne krajine, osrednje varovano območje pa predvsem ohranitvi narave, varstva okolja z ohranitvijo vodnih virov in usmerjenemu trajnostnemu turizmu.

Sodelovanje lokalnih javnosti v procesu priprave osnutka Načrta upravljanja pilotnega območja Pohorje

Pohorje je v zadnjem času preobremenjeno z negativnimi vplivi; njihov skupni učinek močno ogroža obstoj celotnega sistema in vrednosti območja. Velik del težav izvira predvsem iz administrativne razdrobljenosti območja, ki botruje pomanjkanju skupnega upravljanja. Prav zato smo si v okviru projekta NATREG, katerega glavni namen je spodbujati potenciale (za)varovanih območij, kot enega izmed ključnih ciljev zastavili tudi pripravo osnutka Načrta upravljanja pilotnega območja Pohorje.

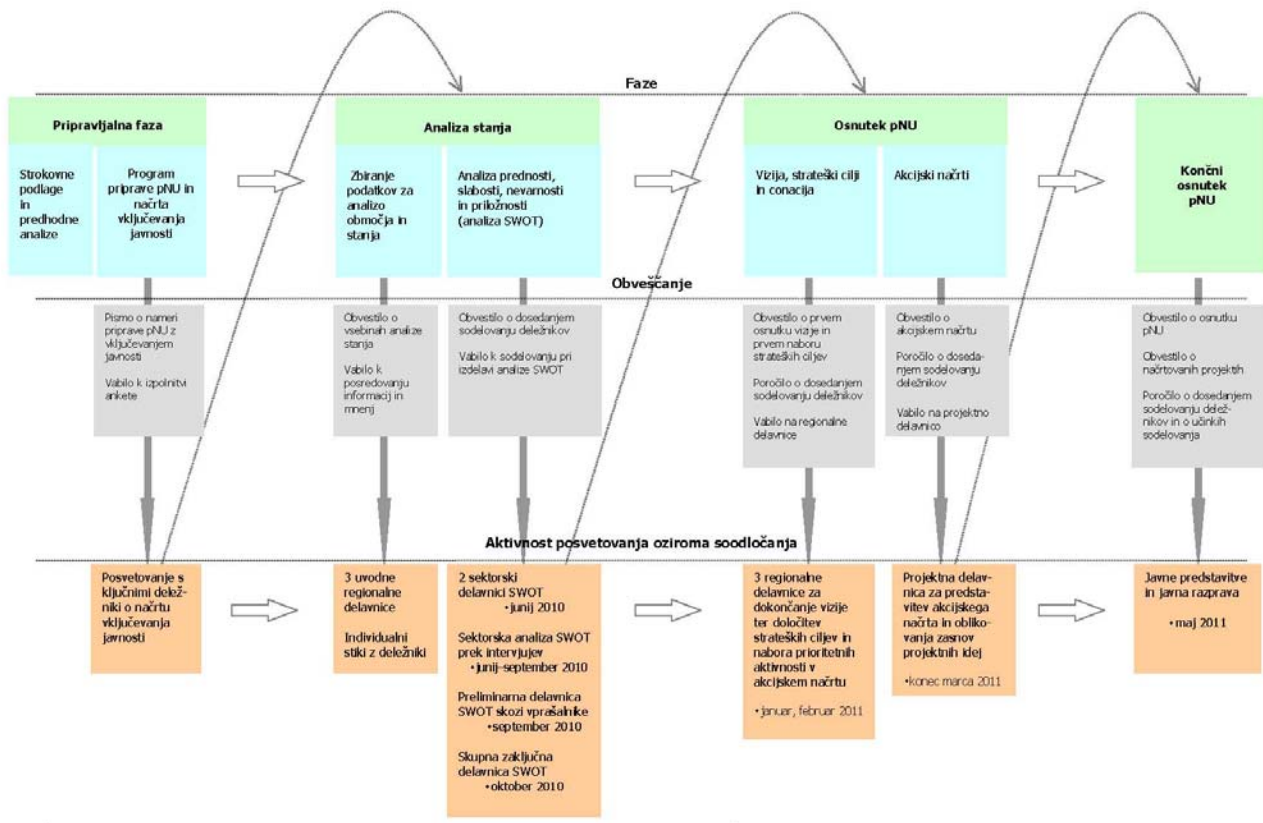
Tudi v prihodnje bomo organizirali več različnih posvetovanj, delavnic, izobraževanj in individualnih sestankov, na katerih bomo skupaj z Vami obravnavali ključne izzive, specifične potrebe in probleme območja ter oblikovali vizijo, strateške cilje in prednostne ukrepe akcijskih načrtov.

Jointly for our common future

Predlog procesa izdelave osnutka načrta upravljanja, skupaj z načrtom vključevanja javnosti, najdete na spletni strani Zavoda RS na varstvo narave
http://www.zrsvn.si/dokumenti/64/2/2010/NATREG_Procesni_nacrt_izdelave_pod_nacrta_upr_Pohorje_lekt_1949.pdf

Osnutek načrta upravljanja bo pripravljen predvidoma maja 2011.

Shema vključevanja javnosti:

Ker cenimo vaše mnenje, Vas vljudno prosimo, da izpolnite spletno anketo
<https://spreadsheets.google.com/viewform?formkey=dEZWdUdyLWdXWmh6bmpzVnVEb1ZJNnc6MQ>, ter Vas vabimo, da se tudi v prihodnosti udeležujete dogodkov, o katerih vas bomo sproti obveščali, ter sooblikujete prihodnost pilotnega območja Pohorje.

Lokalni koordinator:
 Zavod Republike Slovenije za varstvo narave
 dr. Jurij Gulič, jurij.gulic@zrsvn.si
 tel: 02/333-13-74; 041-731-976

Jointly for our common future

2. Stanje turizma na projektnem območju Pohorje

Turizem je ena najhitreje rastočih gospodarskih dejavnosti, ki ima izjemen multiplikativen učinek na ostale gospodarske dejavnosti. Pogosto je osrednje gonilo razvoja, zaposljivosti in sredstvo zagotavljanja kakovosti življenja lokalnega prebivalstva. Povpraševanje po doživljanju narave in rekreaciji v naravnem okolju, nenehno raste in Slovenija ponuja še veliko neraziskanih možnosti. Zeleno srce Štajerske – *Pohorje*, se razteza na 68 krat 20 kilometrov dolgem in širokem, z gozdovi poraslem ter s potoki, slapovi in hudourniki prepredenem pogorju, ki je skozi zgodovino nudilo vir prihodka številnim gozdarjem, kmetom, rokodelcem in splavarjem, že od nekdaj pa je privlačilo tudi pohodnike, smučarje, kolesarje in občudovalce narave.

Prizadevanja za povezovanje celovitega območja v *Regijski park Pohorje* imajo že zelo dolgo tradicijo. V letu 2000 so župani šestnajstih občin, ki mejijo na Pohorje, podpisali pobudo za ustanovitev zavarovanega območja, vendar prizadevanja še niso rodila sadov. Trenutne aktivnosti projekta NATREG so po nekaj letih ponovno obudile misel na konkretnije upravljanje (za)varovanega območja.

Za potrebe raziskave stanja turizma smo projektno območje Pohorje razdelili na dve enoti, in sicer severni in vzhodni del Pohorja (SV del PO Pohorje, občine: Ribnica na Pohorju, Lovrenc na Pohorju, Ruše, Maribor, Hoče-Slivnica, Rače-Fram in Slovenska Bistrica) ter zahodni in južni del Pohorja (ZJ del PO Pohorje, občine: Oplotnica, Zreče, Vitanje, Mislinja, Slovenj Gradec, Dravograd, Vuzenica, Podvelka). V nadaljevanju je predstavljena analiza PO Pohorje in prvi zaključki, ki bodo širše predstavljeni v študiji o turistični dejavnosti na PO Pohorje.

Analiza turistične ponudbe

Proučitev turistične ponudbe na Pohorju je pokazala, da gre za dva večja (Mariborsko Pohorje in Zreško Pohorje - Rogla) in tri manjše (Ribniško Pohorje, Trije kralji in Kope) *turistične centre*, ki ponujajo številne rekreativne možnosti pozimi, pa tudi poleti.

Hočko, Slivniško, Mariborsko in Ruško Pohorje predstavljajo prvi večji center, kjer je tudi največ namestitvenih kapacitet v hotelih, apartmajskih hišah in planinskih domovih / kočah. Največje turistično podjetje Športni center Pohorje upravlja številne turistične kapacitete in Pohorsko vzpenjačo, trži pa tudi manjše ponudnike v območju. Močno se povezuje z Ribniškim Pohorjem, kjer preko podjetja RIKOM d.o.o. upravlja smučišče in namestitvene kapacitete, pa tudi s Kopami, kjer upravlja smučišče podjetje Kope d.o.o.

Trije kralji na Bistriškem Pohorju so manjši center z osrednjim ponudnikom Rekreatijsko turističnim centrom – RTC Jakec, ki upravlja s penzionom Jakec in smučiščem.

Na *Zreškem Pohorju – Rogla* je največje podjetje UNIOR - Program turizem, ki se trži pod znamko UNITUR in upravlja namestitvene kapacitete v hotelih, apartmajskih hišah in planinskih domovih in kočah, pa tudi s smučiščem in hotelom z zdraviliško in velneško ponudbo. Na tem koncu je že dolga leta tradicija kmetij, ki se ukvarjajo s turizmom kot dopolnilno dejavnostjo na kmetiji.

Na *Kopah* je največje turistično podjetje VABO, ki razpolaga z namestitvenimi kapacitetami v hotelih, apartmajskih hišah in planinskih domovih.

Ribniško Pohorje je v zadnjem letu pridobilo nove namestitvene kapacitete v apartmajih in se razvilo v tretji manjši smučarski center na Pohorju, ki ponuja kapacitete v planinskem domu, na turističnih kmetijah in apartmajskih hišah. S smučiščem upravlja podjetje RIKOM.

Jointly for our common future

Ob smučiščih in belih športih so na razpolago tudi športna igrišča, dvorane, poligoni in adrenalinski parki, ki omogočajo športne aktivnosti v poletnem času. Številne kolesarske, pohodniške in tematske poti ter mnoge naravne vrednote, omogočajo doživljanje narave v vseh letnih časih. Mnogi kulturni spomeniki in aktivnosti kulturno-umetniških društev in kulturnih ustanov obujajo in predstavljajo bogato kulturno dediščino pohorskega človeka, ki se je vedno močno boril za vsakdanji kruh. Raznoliki gostinski ponudniki (restavracije, gostilne, penzioni, turistične in izletniške kmetije) ponujajo tipične pohorske jedi kot so pohorski lonec in pisker, pohorska omleta, pohorska bunka, borovničev zavitek, borovničevac idr.

Ocenjujem, da se na PO Pohorje razpolaga z okrog 5.400 ležišči v okrog 100 namestitvenih enotah (hoteli, apartmajske hiše, planinski domovi / koče, penzioni, turistične kmetije idr.). Od tega odpade 54 % - okrog 2.900 namestitvenih kapacitet na SV del PO Pohorje in 2.500 namestitvenih kapacitet oziroma 46 % na ZJ del PO Pohorje. Namestitvene kapacitete so najbolj zasedene v treh zimskih mesecih (december - februar) (okrog 95 %), manj pa v štirih poletnih mesecih (junij - september) (okrog 40 %). Spomladi in jeseni je zasedenost zelo nizka, zato je tudi letna zasedenost med 20 in 35 % in turisti povprečno bivajo 2,7 dni. Ocenjujem, da omogoča turizem na Pohorju okrog 1.400 delovnih mest. Turistični ponudniki ponujajo relativno kakovostne storitve. Obstaja potreba po usposabljanju zaposlenih in oblikovanju standardov kakovosti izvajanja storitev v namestitvenih in prehrabnih obratih.

Analiza turističnih prihodov

V letu 2009 je PO Pohorje obiskalo okrog 156.400 turistov in več kot 1,120.000 dnevni obiskovalcev. Med dnevnimi obiskovalci prevladujejo domači gosti. Največ mednarodnih gostov, ki bivajo v območju, je Hrvatov, Nemcev, Italijanov, Madžarov in Avstrijcev.

Okrog 75.000 turističnih prihodov so v letu 2009 zabeležili na SV delu PO Pohorje (cca 60 % mednarodnih gostov), ki so ustvarili okrog 190.000 nočitev in ostali v območju povprečno 2,7 dni. Ocenjenih je tudi okrog 600.000 dnevni obiskovalcev (550.000 na Mariborskem Pohorju, 30.000 na Ribniškem Pohorju in 20.000 na Bistriškem Pohorju) ter povprečna dnevna poraba stacionarnih gostov - 80 euro in dnevni obiskovalcev - 40 euro. Gre za dve izraziti sezoni: zima (december - februar) - 27 % vseh prihodov in 36 % vseh nočitev; povprečna doba bivanja januar in februar 3,6 dni ter poletje (maj - september) - 38 % vseh prihodov in 30 % vseh nočitev; povprečna doba bivanja domačih gostov v juliju 4 dni. Ostali meseci so zelo slabo zasedeni zato je povprečna letna doba bivanja 2,7 dni. Med gosti prevladujejo družine, športniki, šolske skupine in individualni gosti.

Okrog 67.000 turističnih prihodov so v letu 2009 zabeležili na J delu PO Pohorje (75 % domačih gostov), ki so ustvarili okrog 263.500 turističnih nočitev in ostali v območju povprečno 3,7 dni. Ocenjenih je tudi 400.000 dnevni obiskovalcev ter povprečna dnevna poraba stacionarnega gosta 80 euro in dnevnega obiskovalca 40 euro. Tudi tukaj sta izraziti dve sezoni, in sicer: zima (december - februar) - 50 % vseh prihodov in 50 % vseh nočitev ter ostali meseci (marec - november) - 50 % vseh prihodov in 50 % vseh nočitev. Ocenjujejo, da pride 50 % gostov na smučanje in 50 % gostov zaradi zdraviliške, velneške dejavnosti. Med gosti prevladujejo družine, športniki in individualni gosti.

Na Z delu PO Pohorje beležijo okrog 14.500 gostov, ki so ustvarili okrog 49.900 nočitev, turisti pa ostajajo okrog 3,4 dni. Ocenjenih je tudi okrog 120.000 dnevni obiskovalcev. Tudi na Kopah beležijo dve sezoni. V štirih zimskih mesecih (december - marec) beležijo 63 % vseh nočitev, ostalih 37 % odpade na preostali del leta. Med gosti prevladujejo družine, športniki, šolske skupine in individualni gosti.

Jointly for our common future

Analiza turistične organiziranosti in trženja turistične ponudbe

Na območju Pohorja delujeta dve večji turistični organizaciji, in sicer Zavod za turizem Maribor – Pohorje (pred leti ustanovljena spletna stran - www.maribor-tourism.si, ki podaja informacije in omogoča tudi trženje ponudnikov) ter Lokalna turistična organizacija Rogla – Zreče, ki postaja pomembna incoming agencija na južnem delu Pohorja. Novoustanovljen je Razvojno informacijski center - RIC Slovenska Bistrica (www.ric-sb.si) v sklopu katerega deluje TIC Slovenska Bistrica ter Javni zavod za turizem in šport - SPOTUR Slovenj Gradec (www.spotur.si), ki skupaj s TIC-i informirajo in predstavljajo ponudbo omenjenih območij. Vsa večja - ŠC Pohorje (www.pohorje.org/mariborsko-pohorje), UNIOR – Program turizem (www.unitur.eu/si/), VABO (www.vabo.si) in RTC Jakec (www.jakec-sp.si) ter številna manjša, turistična podjetja sama tržijo svojo ponudbo na lastnih spletnih straneh ter tiskanih in drugih medijih. Pri tem sta najmočnejša UNIOR – Program turizem na J delu PO Pohorje ter ŠC Pohorje na SV delu PO Pohorje. Turistično ponudbo in aktivnosti na lokalnem nivoju predstavljajo na svojih spletnih straneh tudi občine (npr. www.slovenjgradec.si/turizem.aspx) in številna TD (npr. www.lovrenc.si/vsebina/turisticnodrustvo/?nStran=ankete&nPod=arhiv&leto=2010&aid=208).

Naravne vrednote in kulturna dediščina Pohorja ter zgodovinski potek prizadevanj za ustanavljanje parka na Pohorju so predstavljene tudi na spletni strani Naravnega parka Pohorje (www.park-pohorje.si/index.php?langId=56&pageId=241). Kot zadnje lahko izpostavimo, da si pet občin od leta 2004 prizadeva za ustanovitev parka Pohorje.

Na območju ni podjetja za menedžment celovite turistične destinacije Pohorje.

Analiza organizacij za raziskovalno dejavnost

Z raziskovalno dejavnostjo in prijavljanjem projektov na javne razpise se ukvarjajo štiri razvojne agencije (RRA za Koroško regijo, RRA Celje, Mariborska RA, RA Kozjansko), pet LAS-ov (LAS Mislinjsko Dravske doline, LAS od Pohorja do Bohorja, TOTI LAS, LAS Lastovica, Zadruga LAS, dobro za nas), Zavod za turizem Maribor in druge turistične organizacije (LTO in TIC-i). Zelo uspešni pri pridobivanju sredstev iz raznih razpisov so tudi sami ponudniki turističnih storitev (npr. ŠC Pohorje).

Na območju se izvaja številne projekte, ki bi naj povezali ponudnike in spodbujali oblikovanje celovitih turističnih proizvodov. Žal se mnogi med njimi zaključijo takrat, ko skopnijo sredstva iz razpisov.

Raziskave v sklopu dodiplomskih in podiplomskih raziskovalnih nalog izvajajo študenti številnih fakultet vseh slovenskih univerz ter višjih in visokih strokovnih šol. Žal so redko implementirane v praksi.

Analiza trdih in mehkih dejavnikov na terenu

Analiza stanja, ki je bila opravljena na terenu je pokazala številne pomanjkljivosti na področju splošne infrastrukture in sistema javnih aktivnosti, kot npr.: neurejeno cestno omrežje in prometna ter informacijska signalizacija; ni panoramske ceste, ki bi povezovala ponudnike na višini okrog 950 m/nm; neurejen javni prevoz; neurejeni infrastrukturni vodi (kanalizacija, čistilne naprave); neurejeno PTT in komunikacijsko omrežje idr. Na področju turistične infrastrukture gre izpostaviti: ne delovanje letališča; neurejenost turističnih / gozdnih cest in poti; neurejeno in nesistematično turistično signalizacijo; neprijazen pogled na smučišča in pripadajočo infrastrukturo v obdobju izven zime; ni poligona za motorizirano vožnjo; premalo trajnostna / okolju prijazna gradnja turističnih objektov; ne uporablja se sonaravnih virov energije idr.

Jointly for our common future

Analiza je pokazala tudi številne probleme na področju mehkih dejavnosti v PO Pohorje kot npr.: ni komuniciranja med ponudniki ter med ponudniki in TIC-i; ni mreženja ponudnikov pri oblikovanju celovitih turističnih proizvodov, informiranju in trženju svojih storitev – ni sinergičnega delovanja; ni zelene dobaviteljske verige, ki bi podpirala izvajanje zelenih turističnih storitev; ni celovitega predstavljanja PO Pohorje – ni spletne strani in ne tiskanih medijev ter podjetja za menedžment PO Pohorje; zastarele so vsebine razstav; gostinska ponudba je raznolika in kalorično bogata, ponuja številne mednarodne kuhinje, je pa premalo avtohtono naravnana in ne uporablja pridelkov in izdelkov iz lokalnega okolja; ni naravovarstvenih nadzornikov, ki bi usmerjali obiskovalce in ustvarjali varnost in red v območju; turistični vodniki so usposobljeni za vodenje po posameznih občinah ali destinacijah v dolini, ni pa usposobljenega vodnika, ki bi povezal znanja biologije, geografije, geologije, zgodovine, naravovarstva, planinstva idr. na obravnavanem PO Pohorje; ni zelene ponudbe (ni sistematične ureditve učnih poti, muzejev na prostem idr.), ki bi pritegnila in zadržala družine in druge turiste v območju.

Zaključek

Na Pohorju beležimo povprečno med 60 in 70 belih dni, ki omogočajo smučarsko sezono in napolnijo namestitvene kapacitete na Pohorju in v vznožju. Pomlad in jesen sta zelo mirni, poleti pa je območje spet zanimivo za turiste. Turistična podjetja, ki so našla svoje tržne niše, se lepo polnijo tudi izven zimske sezone (športni turizem in različna izobraževanja – turistične kapacitete ŠC Pohorje in UNITUR - Rogla), manjši ponudniki na Pohorju (predvsem planinske kočje / domovi, kjer so težave na relaciji lastnik - najemnik) pa so zelo obupani in mnogi razmišljajo o prenehanju delovanja.

S celovito in povezano zeleno ponudbo - komuniciranjem med ponudniki; z vzpostavljanjem horizontalnih mrež turističnih ponudnikov in spodbujanjem kakovosti storitev; z vzpostavljanjem mreže tematskih in učnih poti ter enot razpršenega muzeja na prostem; z vzpostavljanjem verige zelenih dobaviteljev; s povezovanjem zelene ponudbe v vertikalne mreže za atraktivne zelene destinacijske turistične proizvode ter z učinkovitim celovitim trženjem destinacije; bi lahko presegli sezonskost in ustvarili na PO Pohorje eno samo sezono. Z vabljivimi zgodbami v naravi bi omogočali doživetja v vseh letnih časih za različne ciljne skupine turistov, ki znajo ceniti neokrnjeno naravo in kakovostno pohorsko storitev. S tem bi uspeli pritegniti mlade in jih spodbuditi, da ostajajo na kmetijah in nadaljujejo tradicijo kmetovanja, ki lahko ohrani oziroma ponovno obudi kmetijsko kulturno krajino na Pohorju. Zaposlenim v turistični dejavnosti ter lokalnemu prebivalstvu, pa bi omogočili kakovostno življenje v območju in nazadnje tudi pritek visoko usposobljenega kadra, ki ga v gostinski – deficitarni dejavnosti že močno primanjkuje. Z umno gradnjo, z vključevanjem okolju prijaznih materialov in s pridobivanjem ter uporabo okolju prijazne energije, lahko ohranjamo in izboljšamo kakovost pohorske krajine in omogočimo njeno doživljanje tudi naslednjim generacijam.

3. Delo v skupinah – SWOT analiza

SWOT analiza je analiza prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in groženj. V bistvu gre za metodo, ki le strukturira to, kar sicer sami že intuitivno počnemo – preverjamo, kje smo dobri, slabi, kaj lahko naredimo in kaj nam grozi.

Prednosti

Prednosti se nanašajo na notranje dejavnike, ki vplivajo pozitivno za doseg določenega cilja. Del našega delovanja, kjer se počutimo močne, smo boljši od konkurence in predstavljajo našo pomembno strateško prednost. Iz teh funkcij lahko izhajajo na drugi strani tudi slabosti.

Jointly for our common future

V SWOT analizi so bile izpostavljene prednosti, ki jih predstavljamo v Tabeli 1 ločeno za severni in vzhodni del projektnega območja Pohorje (SV del PO Pohorje) ter zahodni in južni del projektnega območja Pohorje (ZJ del PO Pohorje). Pri tem je potrebno poudariti, da se prednosti nanašajo predvsem na Mariborsko Pohorje, ko obravnavamo SV del PO Pohorje in na Zreško Pohorje, ko obravnavamo ZJ del Po Pohorje.

Tabela 1: Prednosti turizma na PO Pohorje

SV del PO Pohorje (11 udeležencev)	JZ del PO Pohorje (19 udeležencev)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Naravne danosti: <ul style="list-style-type: none"> - Naravne vrednote in njihova prepoznavnost - Divjina – pragozd in zagotovljena intimnost v naravi - Biotska raznovrstnost - Ugodna klima - Dostopnost do narave in sadežev 2. Kulturna identiteta Pohorja in zavezanost k tradiciji 3. Turistična infrastruktura na Mb Pohorju: <ul style="list-style-type: none"> - Obstoječe kolesarske in pohodniške poti - Urejene učne poti - Zimska turistična infrastruktura - Kakovostne nastanitvene kapacitete - Planinske kočje / domovi - Razpršeno lastništvo infrastrukture 4. Raznolika in specifična enogastronomska ponudba 5. Odlična prometna dostopnost na Mariborsko Pohorje, gondola ter bližina mest in krajev 6. Značilna in prepoznavna identiteta Pohorja 7. Lokalni entuziasti 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Naravne danosti: <ul style="list-style-type: none"> - Naravno bogastvo – les in kamen - Ugodna klima - Bogastvo vodnih virov in termalna voda 2. Ohranjenost tradicionalne kulturne krajine in bogata sakralna in druga dediščina 3. Ljudje - volja, želja, hoteti 4. Turistična infrastruktura na Zreškem Pohorju <ul style="list-style-type: none"> - Kakovostne namestitvene kapacitet - Kakovostne kapacitete gostinske ponudbe - Kakovostne kapacitete za rekreacijo in šport - Obstoječe kolesarske, pohodniške in tematske poti - Dobra obstoječa splošna infrastruktura – Rogla – Zreče 5. Prepoznavna turistična blagovna znamka – Destinacija Pohorje – Rogla, ki omogoča sezono skozi vse leto <ul style="list-style-type: none"> - Dobra lokacija (3) - Kakovostne storitve - Možnosti za športne aktivnosti - Relativno pestra in edinstvena hrana - Vinska turistična cesta - Tradicija turizma na kmetijah - Številna aktivna društva in prireditve

V rangiranju rezultatov prednosti turizma na PO Pohorje smo kot prednostne določili:

- Naravne danosti (10 točk)
- Ohranjenost narave (10 točk)
- Obstoječe kolesarske in pohodniške poti (9 točk)
- Sezona skozi vse leto (8 točk)
- Bogata sakralna in druga dediščina (7)
- Dobra lokacija in odlična prometna dostopnost (6 točk)
- Ljudje - volja, želja, hoteti (6)
- Naravno bogastvo – les in kamen (5)
- Dobra obstoječa turistična infrastruktura (5)
- Bližina mest in krajev (4 točke)
- Divjina – pragozd (3 točke)

Slabosti

Slabosti (pomanjkljivosti) na drugi strani predstavljajo naše šibkosti, področja, kjer bi se morali izboljšati ter področja, kjer smo resnično ranljivi.

Jointly for our common future

V SWOT analizi so bile izpostavljene slabosti, ki jih predstavljamo v Tabeli 2 ločeno za severni in vzhodni del projektnega območja Pohorje (SV del PO Pohorje) ter zahodni in južni del projektnega območja Pohorje (ZJ del PO Pohorje). Pri tem je potrebno poudariti, da se slabosti nanašajo predvsem na Mariborsko Pohorje, ko obravnavamo SV del PO Pohorje in na Zreško Pohorje, ko obravnavamo ZJ del Po Pohorje.

Tabela 2: Pomanjkljivosti turizma na PO Pohorje

SV del PO Pohorje (11 udeležencev)	ZJ del PO Pohorje (19 udeležencev)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ni organizacije za menedžment TD Pohorje: <ul style="list-style-type: none"> - ni celovite razvojne strategije - ni celovite celostne podobe Pohorja kot celote - ni celovitih turističnih proizvodov - ni celovitega trženja - ni povezanosti med turističnimi ponudniki - ni ponudbe za specializirane ciljne skupine gostov 2. Ni TIC-ev ali so premalo aktivni 3. Sprejeti strateški dokumenti se ne implementirajo (strategije, programi v tur. dejavnosti) 4. Ni usposobljenih kadrov na področju turizma 5. Ni povezanosti med malimi in velikimi ponudniki 6. Samozadostnost kmetij 7. Neurejena turistična in obvestilna signalizacija 8. Ni podpore lokalnim entuziazmom 9. Pravne (zakonske) podlage ne omogočajo razvoja 10. Ni lokalne dobaviteljske verige 11. Slaba kakovost prometne mreže 12. Ni prepoznavne kulinarične ponudbe 13. Spletne strani ponudnikov niso enotne 14. Neurejenost in nepovezanost planinskih koč (lastništvo) 15. Ni zagotovljen javni prevoz med ponudniki 16. Divja odlagališča 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Premalo – nezadostno povezovanje 2. Slaba medsebojna komunikacija – zaprtost 3. Razpršenost ponudbe brez učinkovitih povezav – ni sinergičnega delovanja 4. Ni enotne blagovne znamke 5. Ni celovitih turističnih proizvodov 6. Zapisane strategije se ne implementirajo 7. Razdrobljenost interesov v turistični dejavnosti - ni celovite vizije razvoja turistične dejavnosti 8. Slaba usposobljenost za turistično dejavnost 9. Nizka ozaveščenost za trajnostno ravnanje lokalnih rezidentov in turistov 10. Pomanjkanje interesa za malo podjetništvo v turizmu 11. Premalo ekoloških kmetij 12. Ni interpretacije narave 13. Ni conacije dejavnosti (za okolju neprijazne športne aktivnosti) 14. Slaba – zastarela infrastruktura kot podpora turizmu 15. »Hladne postelje« - kapacitete vikendov (sekundarnih domov) – podjetja prodala APP individualnim lastnikom, ki jih ne tržijo (cca 500 postelj na Zreškem P) 16. Neenotnost označb 17. Ni naravovarstvenega nadzora 18. Pomanjkljiva oskrba z lokalnimi produkti in promocija le-teh 19. Mladi se ne vključujejo v turistično dejavnost 20. Premalo poudarjene regionalne jedi

V rangiranju rezultatov pomanjkljivosti turizma na PO Pohorje smo kot prednostne določili:

- Nezadostno povezovanje med ponudniki (20 točk)
- Ni celovitih produktov, razpršenost ponudbe brez učinkovitih povezav – ni sinergičnega delovanja (15 točk)
- Ni implementacije zapisanih strateških dokumentov (strategije, programi v tur. dejavnosti) (14 točk)
- Ni organizacije za menedžment celovitega Pohorja in ni celovitega trženja (9 točk)
- Ni celovite razvojne strategije in vizije razvoja turistične dejavnosti (8 točk)
- Slaba usposobljenost kadra za turistično dejavnost (7 točk)
- Razdrobljenost interesov v turistični dejavnosti (5 točk)
- Ni celovite celostne podobe Pohorja kot celote (3 točke)
- Ni ponudbe za specializirane ciljne skupine gostov (3 točke)
- Nizka osveščenost za trajnostno ravnanje lokalnih rezidentov in turistov (3 točke)
- Ni povezanosti med malimi in velikimi ponudniki (1 točka)

Jointly for our common future

Priložnosti

Priložnosti so tisti del analize, ki se nanašajo na elemente izven našega vpliva, vendar pozitivno vplivajo na naše delovanje ali bodo v zunanjem okolju nastopili v bližnji prihodnosti. To so na primer novi tržni trendi (eko, bio, naravno, moderno).

Nanašajo se predvsem na politične, ekonomske, socialne, okoljske, demografske, tehnološke, vladne, zakonske in konkurenčne trende. Seveda so vse to lahko tudi nevarnosti. Priložnosti nam omogočajo, da še hitreje izkoristimo svoje prednosti in delujemo kot vzvod.

V SWOT analizi so bile izpostavljene priložnosti, ki jih predstavljamo v Tabeli 3 ločeno za severni in vzhodni del projektnega območja Pohorje (SV del PO Pohorje) ter zahodni in južni del projektnega območja Pohorje (ZJ del PO Pohorje). Pri tem je potrebno poudariti, da se priložnosti nanašajo predvsem na Mariborsko Pohorje, ko obravnavamo SV del PO Pohorje in na Zreško Pohorje, ko obravnavamo ZJ del Po Pohorje.

Tabela 3: Priložnosti turizma na PO Pohorje

SV del PO Pohorje (11 udeležencev)	ZJ del PO Pohorje (19 udeležencev)
1. Ustanovitev RDO in Incoming agencije za celovito območje – upravljanje in trženje območja	1. Trend aktivnega preživljanja počitnic in sprostitve v naravi in zeleno je moderno in trend eko / bio prehrane
2. Možnost prijav na sredstva javnih razpisov	2. Medregionalno povezovanje
3. Razvoj eko / bio turizma	3. Povezovanje lokalnih skupnosti za večjo promocijo območja
4. Interes za športni turizem (klubi) - velika promocija območja	4. Obnova obstoječih objektov z inovativno vsebino za manjše skupine turistov – individualizem
5. Natura 2000	5. Možnost prijav na sredstva javnih razpisov
6. Regijski park Pohorje	6. Možnost uporabe naravnih materialov v gradnji turističnih objektov
7. Povezati PO Pohorje s poddestinacijami (zaledje - kraji in mesta v dolini)	7. Vključevanje ponudnikov tradicionalnih dejavnosti v turistično ponudbo v območju
8. Oblikovati komunikacijsko strategijo za Pohorje	8. Sredstva in politika podpore izkoriščanja obnovljivih virov energije (voda, les, sonce...)
9. Regionalna razdelitev Slovenije	9. Možnost pridobitve eko znaka
10. Moderno je biti aktiven v naravi	10. Prenos informacij in idej župana občine Zreče v lokalno okolje
11. Spletna stran Maribor – Pohorje	11. Možnost prenosa dobrih praks od zunaj v lokalno okolje
12. Veliko razvitih parcialnih zgodb	12. Pozicija, lega območja (Slo, EU)
	13. Trend razvoja svetovnega turizma
	14. Velik interes za zdraviliško ponudbo
	15. Velik interes za športne prireditve

V rangiranju rezultatov priložnosti turizma na PO Pohorje smo kot prednostne določili:

- Zeleno je moderno, trend aktivnega preživljanja počitnic in sprostitve v naravi (20 točk)
- Razvoj eko / bio turizma, eko / bio prehrane, možnost pridobivanja eko znaka, uporabe naravnih materialov v gradnji turističnih objektov, vključevanje tradicionalni dejavnosti v turistično ponudbo (15 točk)
- Možnost prijav na sredstva javnih razpisov (13)
- Medregionalno povezovanje Pohorja in Pohorja z dolino (12 točk)
- Ustanovitev RDO in Incoming agencije za celovito območje – upravljanje in trženje območja (9 točk)
- Povezovanje lokalnih skupnosti za večjo promocijo območja (5 točk)
- Obnova obstoječih objektov z inovativno vsebino za manjše skupine turistov – individualizem (5 točk)

Jointly for our common future

- Interes za športni turizem (klubi) - velika promocija območja (2 točki)
- Natura 2000 (2 točki)
- Regijski park Pohorje (2 točki)

Nevarnosti

Nevarnosti so nazadnje tista najbolj pereča zadeva v analizi, ki jih predstavljajo potencialni negativni vplivi, na katere enostavno nimamo vpliva. Izjemno pomembno je, da identificiramo nevarnosti ter izdelamo strategijo, kako bomo reagirali, če se določena nevarnost uresniči (recesija, spremenjena zakonodaja).

V SWOT analizi so bile izpostavljene nevarnosti, ki jih predstavljamo v Tabeli 4 ločeno za severni in vzhodni del projektnega območja Pohorje (SV del PO Pohorje) ter zahodni in južni del projektnega območja Pohorje (ZJ del PO Pohorje). Pri tem je potrebno poudariti, da se nevarnosti nanašajo predvsem na Mariborsko Pohorje, ko obravnavamo SV del PO Pohorje in na Zreško Pohorje, ko obravnavamo ZJ del Po Pohorje.

Tabela 4: Nevarnosti turizma na PO Pohorje

SV del PO Pohorje (11 udeležencev)	ZJ del PO Pohorje (19 udeležencev)
1. Medsektorska neusklajenost	1. Predolgi birokratski postopki – neživiljenjska zakonodaja
2. Nedoločene prioritete razvoja v območju	2. Recesija, pešanje kupne moči
3. Gospodarska kriza	3. Slabo delovanje resorjev na državni ravni
4. Različnost interesov na lokalni in regionalni ravni	4. Podnebni vplivi – klima, naravne katastrofe, ujme
5. Politična razdrobljenost	5. Onesnaženo okolje, onesnaževanje okolja, uničevanje okolja
6. Prevlada lokalnih interesov	6. Izguba krajinske podobe zaradi masovnega turizma
7. Togost državnih uradnih struktur – dolgi in zapleteni postopki in neusklajena sektorska ureditev	7. Nesodelovanje lokalnih ponudnikov
8. Klimatske spremembe	8. Nemiri v državi in v svetu
9. Ni namenskih sredstev za naravo	9. Nепrepoznavnost
10. Natura 2000	10. Premalo namenskih sredstev za razvoj turizma na podeželju
	11. Konkurenca podobnih turističnih območij
	12. Pritiski za spremembe namembnosti zemljišč (pozidava)
	13. Napovedan ukrep MŠŠ – samo en teden zimskih počitnic v slovenskih OŠ in SŠ – sezonskost
	14. Socialna nestrpnost zaradi množičnega turizma – lokalno prebivalstvo neprijazno do turistične dejavnosti
	15. Epidemije, bolezni kot npr. ptičja gripa, nore krave

V rangiranju rezultatov nevarnosti turizma na PO Pohorje smo kot prednostne določili:

- Recesija, pešanje kupne moči (17 točk)
- Togost državnih uradnih struktur - predolgi in zapleteni birokratski postopki (16 točk)
- Medsektorska neusklajenost na državni in lokalni ravni (9 točk)
- Politična razdrobljenost in različnost interesov na lokalni in regionalni ravni (8)
- Slabo delovanje resorjev na državni ravni (6 točk)
- Podnebni vplivi – klima, naravne katastrofe, ujme (6 točk)
- Nedoločene prioritete razvoja v območju (5 točk)
- Onesnaženo okolje, onesnaževanje okolja, uničevanje okolja (5 točk)

Jointly for our common future

- Izguba krajinske podobe zaradi masovnega turizma (4 točke)
- Nesodelovanje lokalnih ponudnikov (3 točke)
- Premalo namenskih sredstev za razvoj turizma na podeželju (2 točki)
- Neprepoznavnost Pohorja (2 točki)

Iz SWOT analize lahko razberemo, da imamo na PO Pohorje dobro ohranjene naravne danosti in bogato kulturno dediščino, primerno nastanitveno turistično infrastrukturo, razvejano mrežo kolesarskih poti, dobro lokacijo in prometno dostopnost ter bližino mest in krajev od koder lahko pritegnemo obiskovalce.

Pomanjkljivosti predstavljajo nezadostno povezovanje med ponudniki ter razpršenost ponudbe brez učinkovitih sinergičnih povezav, kar je naloga podjetja za menedžment turistične destinacije, ki ga v območju žal ni. Slabo se implementirajo zapisani strateški dokumenti v turistični dejavnosti in manjkata celovita strategija trajnostnega razvoja Pohorja ter celovitega trženja zelene ponudbe, ki bi spodbudili mreženje ponudnikov (zelene dobaviteljske verige), kakovostno izvajanje turističnih storitev (usposabljanje in certificiranje), oblikovanje specializirane zelene ponudbe ter osveščanje za trajnostno ravnanje lokalnih rezidentov in turistov.

Tako bi lahko zadovoljili potrebe in pričakovanja trendovskega preživljanja počitnic in sprostitve v naravi in z eko / bio turističnimi storitvami ter pridobivanjem eko znaka (uporaba naravnih materialov v gradnji turističnih objektov, okolju prijazne energije, lokalno pridelane hrane ipd.) za turistično namestitvev in prehrano, pritegnili zahtevne mednarodne turiste, ki vedo, kaj pričakujejo in so pripravljeni za doživljanje neokrnjene narave plačati več. Nišni turizem kot npr. športni turizem – gostiteljstvo prepoznanih mednarodnih športnih klubov izven glavne sezone, prinaša ob finančnih sredstvih tudi prepoznavnost območja, saj se o športnih favoritih piše in govori v vseh svetovnih medijih. Velik doprinos bi imelo tudi formalno zavarovanje območja in učinkovito coniranje iz naravovarstvenega, infrastrukturnega in doživljajskega vidika, ki bi zadovoljilo večino interesov v območju (npr. poligon za motorizirane vožnje v naravi).

S celovito in povezano ponudbo območja bi lažje prenesli gospodarsko recesijo in skupno nastopali nasproti nacionalnim, regionalnim in lokalnim interesom politične razdrobljenosti in pritisnili na vladne sektorje za boljše medsektorsko sodelovanje. Z urejanjem okolja in vzpostavitvijo reda in varnosti v območju (naravovarstvena služba) bi preprečili onesnaževanje okolja in pritegnili obisk v vseh letnih časih in tako razbremenili zimske mesece. Načrtovana, usmerjena in dobro ciljno tržena zelena ponudba prinese v območje turistični obisk in z njim finančna sredstva, pa tudi izobražen kader in posledično interes po vlaganju lokalnega prebivalstva in obujanju tradicionalnih dejavnosti v okolju. Tako bi vzdrževali krajinsko podobo, preprečili masovni turizem in uspeli pozicionirati Pohorje na turističnem zemljevidu kot čisto, neokrnjeno in aktivno zeleno destinacijo.

4. Raziskava: indikatorji trajnosti razvoja v turizmu na projektnem območju Pohorje

V sklopu izdelave študije Vizija trajnostnega razvoja zelene ponudbe (narava in kulturna dediščina) na projektnem območju Pohorje (PO Pohorje) (NATREG, WP 5.3) smo s predstavniki turistične dejavnosti ovrednotili indikatorje trajnosti razvoja ekoloških, ekonomskih in socialno kulturnih ciljev v turizmu in tako proučili mnenje respondentov o pomenu in vplivih trajnostnega razvoja turizma na PO Pohorje.

Jointly for our common future

Ugotovitve indikatorjev trajnosti ekoloških ciljev razvoja turizma na PO Pohorje (Priloga 1) so zaradi večje preglednosti prikazane posebej za: splošne indikatorje trajnosti turizma, infrastrukturo, energijo, vodo in odpadke ter turistično ponudbo, prav tako so predstavljene ugotovitve za ekonomske in socialno kulturne cilje.

Ekološki cilji trajnosti razvoja v turizmu

Respondenti so pri ocenjevanju indikatorjev trajnosti ekoloških ciljev razvoja v turizmu - splošno na PO Pohorje podobno ocenili zelo pomembne indikatorje trajnosti. Strinjajo se, da je najpomembnejša korist turizma prav ohranjanje naravnih območij (A16), da razvoj v turizmu ugodno vpliva na Pohorje (A1), kakor tudi rekreacijska funkcija turizma (A45). Menijo, da se ljudje premalo zavedajo pomena trajnostnega razvoja turizma na okolje (A2 – A5). Na Z delu PO Pohorje so izpostavili premalo osveščanja gostov o vplivu trajnostne rabe na okolje (A41) ter vključevanja zelene lokalne dobaviteljske verige v turizmu (A42). Na SV delu PO Pohorje so izpostavili, da ekološki pomen lovstva za turizem na PO Pohorje (A46) nima posebnega pomena. Pozitivno ocenjujem dejstvo, da so vse indikatorje ocenili kot zelo pomembne ali pomembne, kar pove, da se zavedajo problematike.

Pri ocenjevanju *indikatorjev trajnosti ekoloških ciljev v turizmu – infrastruktura na PO Pohorje* so respondenti podobno ocenili zelo pomembne indikatorje trajnosti. Prepričani so, da imajo zelo velik vpliv na turizem urejenost splošne (A12) in turistične infrastrukture (A14) ter izbira parcel za gradnjo turističnih objektov (A18). V skupni ocenitvi povprečne vrednosti se nobeden indikator ni uvrstil v kategorije pomemben, nepomemben ali zelo nepomemben. Izpostavili pa so, da se premalo pozornosti namenja vplivu trajnostne gradnje turističnih objektov na okolje (A20), kakor tudi vplivu trajnostne opreme turističnih objektov (obstojnost materialov in barv in zahteva po pogostosti čiščenja) na okolje (A21).

Ugotavljam, da so respondenti zelo nizko (najnižje) ocenjevali *indikatorje trajnosti ekoloških ciljev razvoja v turizmu – energija na PO Pohorje*, saj se na SV delu PO Pohorje noben indikator ni uvrstil v kategorijo zelo pomemben. Najvišje povprečne vrednosti sem odčitala na J delu PO Pohorje. Tako je pri skupni ocenitvi edini kot zelo pomemben ocenjen indikator A30 - pomen varčevanja z energijo pri izvajanju turističnih storitev v območju in kot pomembna indikatorja A25 - vpliv segrevanja in ohlajanja hotelskih prostorov na okolje in A28 - pomen nadzorovane osvetlitve v turističnih objektih v območju. Prepričljivo se strinjajo, da energiji posvečajo premalo pozornosti oziroma, da vrsta pridobivanja in način koriščenja energije ne vplivata pomembno na okolje.

Respondenti SV dela PO Pohorje so nižje ocenjevali indikatorje trajnosti ekoloških ciljev razvoja v turizmu – voda, odpadki na PO Pohorje kot v drugih dveh podobmočjih PO Pohorje. Najvišje povprečne vrednosti smo odčitali na J delu PO Pohorje. Tako sta pri skupni ocenitvi edina kot zelo pomembna ocenjena indikatorja A39 - vpliv uporabe okolju prijaznih čistil na okolje in A37 - vpliv ločevanja odpadkov in vodenje evidenc o odpadkih na okolje. Pri ocenjevanju najnižjih ocenjenih vrednosti v kategoriji pomembno so se popolnoma strinjali v SV ter J podobmočjih PO Pohorje z indikatorjema A38 (vpliv potrošnje papirja in kartuš za tiskalnik v administraciji na okolje) in A35 (vpliv nabave / potrošnje artiklov sobnega standarda na okolje), ki sta tudi v skupnem seštevku zabeležila najnižje vrednosti in s tem najmanjši pomen za respondente. Na Z delu PO Pohorje so najnižje povprečne vrednosti zabeležili indikatorji – A32 (pomen potrošnje vode za turistične namene v območju), A33 (pomen potrošnje vode pri pomivalnih, pralnih in drugih strojih v turistični dejavnosti v območju), A34 (vpliv ogrevanja vode v turistični dejavnosti na okolje) in A36 (vpliv reduciranja odpadkov na okolje) kar pomeni, da so tem aktivnostim namenili doslej najmanjši pomen oziroma se jim zdijo najmanj pomembne za trajnostni razvoj območja.

Ugotavljam, da so respondenti Z dela PO Pohorje višje oziroma nižje ocenjevali indikatorje trajnosti ekoloških ciljev v turizmu – turistična ponudba na PO

Pohorje kot v drugih dveh podobmočjih PO Pohorje. Skupne povprečne vrednosti kažejo kot zelo pomembne indikatorje A50 - vpliv zelene infrastrukture za mobilnost na okolje, A53 - pomen zelene naravnosti turistične ponudbe – zeleni programi in paketi v območju in A51 - pomen ponudbe zelene orientacije v naravi. Najnižje ocenjene vrednosti v kategoriji pomembno so respondenti Z dela PO Pohorje prisodili indikatorjem A58 - pomen ponudbe delavnic za duševne aktivnosti v območju, A55 - pomen ponudbe sprostitvenih programov v območju in A57 - pomen ponudbe programov za nego telesa in obraza v območju ter podali edino negativno ocenjeno vrednost - nepomembno za indikator A59 - pomen ponudbe medicinskega velnesa v območju. Indikatorji A59, A58 in A57 so v skupnem seštevku zabeležili najnižje povprečne vrednosti. Medicinski velnes se ponuja le na J delu PO Pohorje, povsod pa bi lahko več pozornosti namenili ponudbi sprostitvenih programov, delavnic za duševne aktivnosti in programov za nego telesa in obraza. Pozitivno ocenjujem dejstvo, da noben indikator ni dosegel takšne povprečne vrednosti, da bi se uvrstil v kategorije niti pomembno niti nepomembno, nepomembno in zelo nepomembno.

Ugotavljam, da se respondenti zavedajo koristi ekološke trajnostni turizma na PO Pohorje, vendar jim trenutne razmere in kadrovska zasedba ne omogočata večjih vlaganj in razvijanj programov, ki bi jim prinesli večjo privlačnost na turističnem trgu. Lahko pa bi skupaj razvili marketinška orodja in povezano ponujali celovito ponudbo zelenega Pohorja.

Ekonomski cilji trajnosti razvoja v turizmu

Ugotavljam, da so respondenti zelo različno ocenjevali indikatorje trajnosti ekonomskih ciljev v turizmu na PO Pohorje. Skupne povprečne vrednosti kažejo kot zelo pomembne indikatorje B24 - ekonomski vpliv turizma na rekreacijo, B1 - lokalna zaposljivost v turizmu in B23 - ekonomski vpliv turizma na izobraževanje. Najnižje ocenjene vrednosti v kategoriji pomembno so respondenti PO Pohorje prisodili indikatorjem B27 - ekonomski vpliv turizma na lovstvo in obratno, B10 - pomen razpoložljivih finančnih sredstev na gradnjo stavb v turizmu in B12 – ekonomski pomen rabe okolju prijazne energije, iz česar lahko razberemo, da lov ni pridobitna dejavnost na Pohorju, da primanjkuje finančnih sredstev za vlaganja v okolju prijazno turistično gradnjo ter da ne posvečajo veliko pozornosti rabi okolju prijazne energije. Pozitivno ocenjujem dejstvo, da noben indikator ni dosegel takšne povprečne vrednosti, da bi se uvrstil v kategorije niti pomembno niti nepomembno, nepomembno in zelo nepomembno.

Ugotavljam, da se respondenti zavedajo koristi ekonomskih ciljev trajnosti turizma na PO Pohorje, vendar jim trenutna gospodarska kriza in ne pripravljenost vložiti več na začetku in dosegati boljše rezultate na dolgi rok, ne omogočata načrtovanja in implementiranja bolj okolju prijaznih aktivnosti.

Socialni in kulturni cilji trajnosti razvoja v turizmu

Ugotavljam, da so respondenti različno ocenjevali indikatorje trajnosti socialnih in kulturnih ciljev v turizmu na PO Pohorje. Skupne povprečne vrednosti kažejo kot zelo pomembne indikatorje C1 - vpliv turizma na kakovost okolja in naravne dediščine, C4 - vpliv turizma na kakovost življenja lokalnih prebivalcev in C3 - pomen kakovosti lokalnih turističnih storitev in zmogljivosti v območju. Najnižje ocenjene vrednosti v kategoriji pomembno so respondenti PO Pohorje prisodili indikatorjem C16 - pomen usposabljanja gostov za trajnostno naravnost, C20 - pomen lokalnega političnega nadzora nad turistično dejavnostjo in C13 – pomen ciljnega komuniciranja (zelene ciljne skupine gostov - specializacija po segmentih), iz česar lahko razberemo, da se premalo pozornosti namenja usposabljanju gostov za trajnostno naravnost, da ni učinkovitega lokalnega nadzora in da ni večšin za ciljno komuniciranje – specializirano trženje zelene ponudbe. Pozitivno ocenjujem dejstvo, da noben indikator ni dosegel takšne povprečne vrednosti, da bi se uvrstil v kategorije niti pomembno niti nepomembno, nepomembno in zelo nepomembno.

Jointly for our common future

Ugotavljam, da se respondenti zavedajo koristi socialnih in kulturnih ciljev trajnosti turizma na PO Pohorje, vendar še nimajo dovolj znanja in spretnosti, pa tudi volje, za bolj zeleno vedenje in spodbujanje zelenih aktivnosti.

Ugotovitve izvedene raziskave so dobro izhodišče za oblikovanje nabora indikatorjev, ki bi jih bilo smiselno v naslednjih letih spremljati na PO Pohorje.

Poročilo pripravili: mag. Tanja Lešnik Štuhec, Mateja Nose Marolt

Jointly for our common future

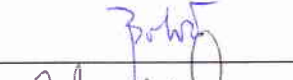
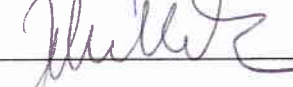

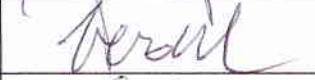
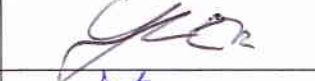

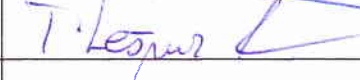
Title of the project/	Managing Natural Assets and Protected Areas as Sustainable Regional Development Opportunities
Acronym	NATREG
Event/Meeting	Delavnica – turizem
Date	06.07.2010
Place	Hotel Bolfenk, Hočko Pohorje 133, 2208 Pohorje

Organizing partner stamp and signature:

ATTENDANCE LIST

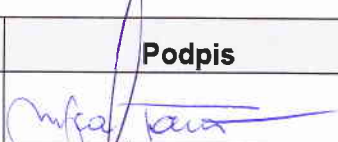

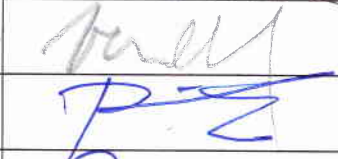
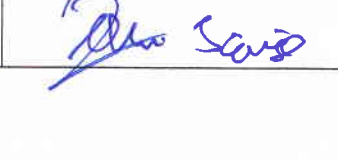

#	Ime in priimek	Delovna enota	Elektronska pošta	Podpis
1	Gregor Demner	ZRSVN Osv. E.	gregor.demner@zrsvn.si	
2	Jurij Golčič	ZRSVN OE Mb	jurij.golcic@zrsvn.si	
3	NEVA TIPAN KOBES	TURIST d.o.o (Hotel Vehn)	NEVA.TIPAN@RSE-TURIZEM.SI	
4	TOMAŽ PRISTOVNIK	RIC SLOV. BISTRICA	info@ric-sb.si	
5	ZIVA BOBIČ ČERVEK	MESTNA OBČINA MARIBOR	ziva.bobic@maribor.si	
6	JELENA HADVIK	MOP DIREKTORAT ZA OKOLJE	jelena.hladnik@gov.si	

#	Ime in priimek	Delovna enota	Elektronska pošta	Podpis
7	ANA VIDMAR	MOF DIREKT. ZA PROSPOR	ana.vidmar@gov.si	
8	IZA VERDEL	KRAFT-WEIK, MOŠTERJINE POHORJA	iza.verdel@kraft-weik.si	
9	EVA STARE	ALIANIA	eua.stare@alianta.si	
10	VASJA ILEŠIČ	ŠPORTNI CENTER POHORJE d.o.o	vasja.ilesic@sc-pohorje.si	
11	MARDA SLOKAN	ZAVOD ZA TURIZEM TRB	MARDA.SLOKAN@TRBDOB.si	
12	TANJA LESNIK ŠTABIČ	KS-TLŠ	lesnik.stabec@quorik.com	
13				
14				
15				
16				
17				
18				

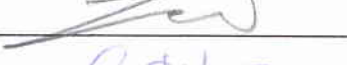
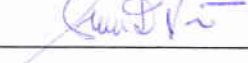

Title of the project/	Managing Natural Assets and Protected Areas as Sustainable Regional Development Opportunities
Acronym	NATREG
Event/Meeting	Delavnica – turizem
Date	08.07.2010
Place	Hotel Dobrava 2000, Cesta na Roglo 15, 3214 Zreče

ATTENDANCE LIST

#	Ime in priimek	Delovna enota	Elektronska pošta	Podpis
1	MOJCA TOMAŽIČ	ZRSUV, OE Celje		
2	ŠTEPAN POSILOVIČ	OBČINA JARČE		
3	VIKTOR RAŽNIK	OBČINA MISLIČJA		
4	IZA VERDEL	KRAFT-WORK, MODIRUVIJE P.	iza.verdel@kraft-work.si	
5	IVAN POROČNIK	OBČINA DRAVOGRAD	IVAN.POROCNIK@DRAVOGRAD.SI	
6	JANEZ KOVŠE	TK KOVŠE - KOČNIK	tk.kovsekocnik@qmdil.com	

#	Ime in priimek	Delovna enota	Elektronska pošta	Podpis
7	JOZICA GOSAK	KRAJEVNA SK. GORENJE T.D. KUNIGUNDA	jozica.gosak@gmail.com	Jozica Gosak
8	MARIJA KOUŠE	TD ŽREČE	vrtae.zrece@siol.net	Marija Kouše
9	TADEJA WALDHUBER	LTO ROGLA ŽREČE, GIZ	lto.zrece@siol.net	Waldhuber
10	IRŠIČ KAREL	EKOLOŠKA KMETIJA MEGLIČ	viva.sava@siol.net	Iršič
11	JOŽE ONIČ	TIC SLOV. KONJICE	joze.onic@volja.net	Jože Onič
12	Jože Kokoč	TIC Slov. Konjice	—	Jože Kokoč
13	MELITA RAJTMAYER	OBČINA OPLOTNICA	turizem.oplotnica@sid.net	Melita Rajtmayer
14	TEREZIJA KOČNIK	OBČINA OPLOTNICA	turizem.oplotnica@sid.net	Terezijska
15	KARJEN ROZMAN	ŠTUDENTKA TURISTICA (TIC ^{SLOV} KONJ)	karmen.rozman@gmail.com	Karjen
16	LIDUJA ĐUBIČ	KGZS - ZAVOD CE	ztkcs1@siol.net	Đubič
17	Lemeta Kosi	KGZS - Zavod CE	ztkcs@siol.net	Lemeta
18	MAJDA TEMNIK	TIC SLOV. KONJICE	majda.temnik@yahoo.com	Temnik

#	Ime in priimek	Delovna enota	Elektronska pošta	Podpis
19	EVA STARE	ALIANTA d.o.o.	eva.stare@alianta.si	
20	LINA PAVLETIČ	ALIANTA d.o.o.	lina.pavletic@alianta.si	
21	VOJKO KOROSČEK	LTO Rogla-Zreče	vojko.koroscec@onitur.eu	
22	TILÉN KLUGLER	SPOTUR SLOV. GRADEC	info@spotur.si	
23	PRIMOŽ KOTNIK	VABO d.o.o.	PRIMOZ.KOTNIK@VABO.SI	
24	BOBIS PEPLIČNIK	OBČINA ZREČE	bobis.peplicnik@zrece.eu	
25	GREGOR DANEV	ZRSVN Osv. E.	gregor.danec@zrsvn.si	
26	JURJ GULIČ	ZRSVN OE MB	jurj.gulic@zrsvn.si	
27	Marija Den-keca	UNITUR - Terme Zreče	marija.den@unitur.eu	
28	TANJA LEŠNIK ŠPUNEC	KS-TILŠ; T. Lešnik Špunec s.p.	lesnikstuber@gmail.com	
29	DAJAN PINTAR	UNITUR - P.T.		
30				